

EBA Sistemi Bağlamında Uzaktan Eğitim Faaliyetleri Üzerine Bir İnceleme¹

Doç. Dr. Soner DOĞAN

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

snr312@gmail.com

ORCID: 0000-0003-2013-3348

Esma KOÇAK

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi

kocak.esma@gmail.com

ORCID:0000-0001-6838-4977

Özet

Bu çalışmanın amacı uzaktan eğitim faaliyetleri sırasında yoğun olarak kullanılan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) uygulamasını öğretmen görüşlerine göre değerlendirmektir. Araştırmada nitel olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ülkemizdeki çeşitli şehirlerde görev yapan değişik branşlardaki 20 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmış olup elde edilen veriler grafikler ve tablolar aracılığı ile sunulmuştur. Ayrıca bulgular, katılımcıların görüşleri ile desteklenmiştir. Araştırmada bulgular kategoriler haline getirilerek yüzdeler oranları da eklenmiştir. Araştırma bulgularına göre öğretmenler EBA uygulamasını yüksek oranda faydalı bulmuşlardır. Okulların ve bağlı bulunan milli eğitim müdürlüklerinin EBA konusundaki bakış açıları konusunda yönlendirici, destekleyici ve baskıcı kategorilerine ulaşılmıştır. Olumlu görüşlerde kesintisiz eğitim, olumsuz görüşlerde ise yapay bir durum kategorileri ön plana çıkmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin bu süreçteki önerileri de dikkate alınarak uzaktan eğitim sürecinin daha sağlıklı işleyebilmesi için neler yapılabileceği ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Eğitim Bilişim Ağı, Uzaktan Eğitim, Öğretmenler, Olgubilim.

A Study on Distance Learning Activities in the Context of the EBA System

Abstract

The aim of this study is to evaluate the Educational Informatics Network (EBA) application that is used extensively during distance learning activities according to the opinions of teachers. Qualitative phenomenological design was used in the research. The study group of the research consists of 20 teachers from different branches working in various cities in our country. The research data was collected through a survey developed by the researchers. The content analysis method was used for data analysis and the obtained data were presented through graphics and tables. In addition, the findings were supported by the opinions of the participants. In the research, the findings were categorized and their percentages were added. According to the research findings, teachers found the EBA application highly useful. The guiding, supportive and oppressive categories were reached regarding the perspectives of schools and affiliated directorates of national education on EBA. In positive opinions, continuous education, and in negative opinions, artificial status categories came to the forefront. At the end of the research, the potential actions to be taken in order to make the distance learning process work better by considering the teachers' suggestions in this process were presented.

Keywords: Educational Informatics Network, Distance Learning, Teachers, Phenomenology.

1. GİRİŞ

Sanayi Devriminden sonra hızla değişen dünya düzeniyle birlikte toplumun her alanında bir yenileşme, gelişme görülmüştür. Bu gelişme sadece ekonomik boyutta değil bilimsel ve teknolojik

¹Bu çalışma IV. Uluslararası Yönetim ve Sosyal Bilimler Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

yönde ilerlemeyi de hızlandırmıştır. 21. yüzyıla gelindiğinde bilim ve teknoloji oldukça ilerlemiş ve gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası olmuştur.

Teknolojinin gelişmesiyle eğitim faaliyetleri de gelişme göstermiştir. Alabay'a (2015) göre teknolojideki bu gelişmelerle birlikte eğitimde teknolojiye ayak uydurmuş ve geliştirilen araçlar eğitimde kullanılmaya başlanmıştır. Eskiden eğitim faaliyetleri denince aklımıza yalnızca okul, öğrenci, öğretmen vb. gelirken günümüze bu düşünce tamamıyla değişmiştir. Karadeniz'e (2015) göre eğitim sistemi sürekli değişmiş, gelişmiş ve bu durum devam etmektedir. Her zaman, her yerde eğitim anlayışı günümüze daha uygundur. Günümüzde uzaktan eğitim, mobil eğitim,-e öğrenme, mooc kursları, online eğitim, eğitimsel mobil uygulamalar her an, her yerde eğitim anlayışına uygun olarak ortaya çıkmışlardır. Bilişim teknolojilerinde gerçekleşen yenilikler her yerde eğitim anlayışının uygulanmasını sağlayan en önemli faktördür. Özellikle internetin yaygınlaşmasıyla bilgiye ulaşma konusunda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu konuyla ilgili Gürsoy (2007), internetin öğrencilerle öğretmenlerin bir arada bulunduğu yeni eğitim ortamı olduğunu belirtmiştir.

İnternet üzerinden uzaktan eğitim hizmeti verme amacı ile kullanılan sistemlere öğrenme idare (yönetim) sistemleri (Learning Management Systems) denmektedir. Bu sistemler üzerinde tanımlanmış kullanıcılara öğrenci, eğitici, ders açıcısı, sistem yöneticisi gibi roller atanarak ders içerikleri, ödevler, değerlendirmeler, canlı görüntü, sohbet odaları, mesaj tahtaları gibi araçlar vasıtası ile öğrenci-materyal-öğretmen etkileşimi internet üzerinden sağlanmaktadır (Akdemir, 2011:70). Gore'ye (2000) göre uzaktan eğitim sayesinde öğrenenler zaman ve mekân sınırı olmadan istedikleri zaman, istedikleri yerden eğitim imkânına sahip olmuşlardır (Akt. Oran ve Karadeniz, 2007). Çetiner, Gencel ve Erten'e (1999) göre diğer eğitim faaliyetleriyle kıyaslandığında uzaktan eğitim oldukça ekonomiktir. Mektup yoluyla başlayan uzaktan eğitim süreci özellikle bilişim teknolojilerindeki gelişmelerle internet ortamından yürütülmeye başlanmıştır. Ülkemizde 1981 yılında başlayan Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi uzaktan eğitim faaliyetlerinin ilk örneğidir. Zaman içerisinde uzaktan eğitim faaliyetleri gelişerek ve artarak kullanılmaya başlanmıştır.

Eğitimde ortaya çıkan yenilikler, ülkemizde de şartlara göre tercih edilmektedir. Bunlardan birisi olan uzaktan eğitim sistemi günümüzde hem televizyondan hem de internetten öğrencilere hizmet vermektedir. Bu konuyla ilgili atılan adımlardan biri de FATİH projesidir. 2011-2012 eğitim-öğretim döneminde pilot uygulamayla hayata geçirilen FATİH projesinin açılımı Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi'dir. Adından da anlaşıldığı gibi projenin öncelikli hedefi fırsat eşitliği oluşturmaktır.

FATİH Projesinin bileşenleri, eğitsel e-içerik, öğretmenler için hizmet içi eğitim, donanım ve yazılım altyapısı, bilinçli, güvenli ve yönetilebilir ve ölçülebilir bir kullanımı, öğretim programlarında etkin bir kullanımıdır (MEB 2012). Projenin uygulanmasını sağlamak amacıyla okullara donanım ve yazılım altyapısı yapılması planlanmıştır ve bu amaçla adımlar atılmıştır. Okullara çok fonksiyonlu yazıcı ve doküman kamera dağıtılması, öğrencilere ve öğretmenlere tabletler dağıtılması, okullara ve sınıflara etkileşimli tahta kurulması amaçlanmıştır. Bu planlar çerçevesinde adımlar atılsa da hedeflenen sayı henüz gerçekleştirilememiştir.

Teknoloji, öğrenmenin daha etkili kaliteli olmasını sağlamaktadır (Namlu, 1999). Eğitimde fırsat eşitliğini amaçlayan FATİH projesiyle birlikte bilişim teknolojileri araçlarının eğitimde daha etkin kullanılması amaçlanmıştır. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü bunun uygulanmasını sağlamak amacıyla da EBA'yı (Eğitim Bilişim Ağı) oluşturmuştur. Bu sayede öğrenciler ve öğretmenler bilgiye ulaşma konusunda bu uygulamadan yararlanmaya başlamışlardır. EBA sistemi ile öğretmenler ve öğrenciler sürekli etkileşim halinde olabileceklerdir. Başlarda EBA sisteminin kullanımı konusunda öğretmenlere ve öğrencilere herhangi bir zorunluluk getirilmezken yüz yüze eğitim-öğretim faaliyetlerinin kesintiye uğrayabileceği risklerle karşılaşıldığında sistemin kullanımı artmıştır.

Tüm dünyayı etkisi altına alan virüs salgını ülkemizi de derinden etkilemiştir. İnsan sağlığı her şeyden önemli olduğu için geçici bir süre örgün eğitime ara verilmiştir. Bu süre zarfında öğrenciler daha önceden alt yapısı oluşturulan EBA sistemi ile eğitim almaya başlamışlardır. Ortaya çıkan olağanüstü durum neticesinde eğitim faaliyetlerinin devam etmesi amacıyla sistem gerek televizyon gerek internet üzerinden yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu konuyla ilgili TRT EBA kanalı yayınlara başlamıştır. Öğrencilerin sisteme girebilmeleri için tüm operatörler tarafından internet imkânı sağlanmıştır. Bu sayede EBA sistemi kurulduğundan bu yana kullanım konusunda en yoğun zamanını geçirmiştir. Kesintisiz eğitimi sağlamak adına sistemden düzenli konu paylaşımları, canlı dersler ve sınavlar yapılmaya çalışılmıştır. Örgün eğitime ara verildiği için EBA sistemi bir nevi okul işlevi görmüştür. Çalışmalar müfredat programına paralel olarak devam etmiştir. Tüm branşlar ve sınıf kademelerinde devam eden eğitimler sırasında veliler de bu durumun yakından takipçisi olmuştur.

EBA sistemi kurulduğundan bu yana birçok araştırmanın konusu olmuştur. Bu araştırmaların bazıları sisteme katılım oranı, sistemin içeriği olurken bazıları da çeşitli branşların sistemden yararlanma oranlarının tespiti şeklinde olmuştur (Kurtdebe Fidan, Erbasan ve Kolsuz, 2016; Tanrıku, 2017; Erensayın ve Güler, 2017; Karasu, 2018; Saklan ve Ünal (2018); Bahceci ve Efe 2018; Demir, Özdiñ ve Ünal 2018; Ünal ve Hastürk 2018; Coşkunserçe ve İşçitürk, 2019; Kuyubaşoğlu ve Kılıç, 2019). Yapılan çalışmaların henüz EBA sisteminin yaygın olarak kullanılmadığı dönemlerde yapıldığı görülmektedir. Ancak salgın dönemi ile birlikte EBA sistemi tüm Türkiye’de milyonlarca öğrenciye ulaşan bir uzaktan eğitim sistemine dönüşmüş ve asıl etkisini bu süreçte göstermiştir. Salgın dönemi boyunca EBA kullanımı konusunda öğretmenler önemli tecrübeler elde etmişlerdir. Öğretmenlerin EBA deneyimleri EBA sisteminin ve uzaktan eğitimin gelişimi açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda araştırmada EBA sisteminin kullanımı konusunda öğretmen görüşlerine dayalı bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmaya ilişkin metodolojiye yer verilmiştir. Bu bağlamda, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin analizine ilişkin bilgiler araştırmanın amacı doğrultusunda sunulmuştur.

2.1.Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenemoloji) desenine göre yapılandırılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011)’e göre bireyler yaşamları boyunca farklı olgularla karşılaşmaktadır. Bu olguları deneyimleyen bireyler, olgulara ilişkin belli düşünceler geliştirmektedir. Olgubilim araştırmaları bireylerin deneyimlediği olguların açıklanmasında kullanılmaktadır. Yıldırım ve Şimşek (2011)’in görüşleri doğrultusunda EBA kullanımı ve bu bağlamda uzaktan eğitim bir olgu olarak araştırma konusu yapılmıştır. Covid-19 salgını ile birlikte Milli Eğitim Bakanlığı tarafından daha önce geliştirilmiş olan EBA sistemi kullanılmaya başlanmış ve uzaktan eğitimin ana çatısını oluşturmuştur. EBA sistemini MEB’de çalışan öğretmenler deneyimleyerek üzerinde belli bir görüş sahibi olmuşlardır. Bu bağlamda araştırmada EBA sistemi ve uzaktan eğitim çalışmaları bir olgu olarak kabul edilmiş ve araştırma deseninin olgubilim olmasının uygun olduğu görülmüştür. Çalışmada ayrıca uzaktan eğitim kavramına ilişkin katılımcıların metafor yöntemi ile görüşleri alınmıştır.

2.2.Çalışma Grubu

Çalışma grubunun oluşturulmasında maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011)’e göre maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde mümkün olduğunca farklı özellikleri katılımcıları araştırmaya dahil etmek ve veri zenginliğini sağlamaktır. Bu bağlamda araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet, branş, kıdem ve EBA sistemi kullanma süreleri dikkate alınmıştır. Bu bağlamda çalışma grubunu ülkemizin çeşitli illerinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan farklı branşlarda görev yapan 20 öğretmen oluşturmaktadır. Covid-19 salgını nedeni ile katılımcılarla yüz yüze görüşme imkânı olmadığından dolayı veriler araştırmacılar tarafından

geliştirilen bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler

Katılımcılar	Cinsiyet	Kıdem (yıl)	Branş	EBA kullanım süresi
K1	Erkek	8	Türkçe	5 yıl
K2	Kadın	1	Türk Dili ve Edebiyatı	5 ay
K3	Kadın	1	Felsefe	1 yıl
K4	Kadın	9	Rehberlik	5 yıl
K5	Kadın	2	Kimya	3 ay
K6	Kadın	7	Türkçe	5 yıl
K7	Erkek	6	Felsefe	5 yıl
K8	Kadın	11	Tarih	1 yıl
K9	Kadın	8	Türk Dili ve Edebiyatı	3 yıl
K10	Kadın	6	Felsefe	5 yıl
K11	Kadın	8	Matematik	3 ay
K12	Kadın	6	Kimya	2 ay
K13	Erkek	1	Rehberlik	1 yıl
K14	Kadın	13	Matematik	5 yıl
K15	Kadın	13	Fizik	2 yıl
K16	Kadın	7	Türk Dili ve Edebiyatı	2 yıl
K17	Kadın	11	Türk Dili ve Edebiyatı	2 ay
K18	Erkek	1	Rehberlik	1 yıl
K19	Kadın	7	Türk Dili ve Edebiyatı	6 ay
K20	Kadın	7	Türk Dili ve Edebiyatı	3 yıl

Tablo 1’e göre katılımcıların 4’ü erkek 16’sı kadın olup kıdemleri 1 ile 13 yıl arasında değişmekte, branşları ise 6 Türk dili ve edebiyatı, 2 Türkçe, 3 felsefe, 3 rehberlik, 2 kimya, 1 tarih, 2 matematik ve 1 fizik şeklindedir. Katılımcıların EBA kullanım süreleri ise 2 ay ile 5 yıl aralığında bulunmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Veriler Covid-19 salgını nedeniyle araştırmacılar tarafından geliştirilen bir anket aracılığıyla toplanmıştır. Arıkan (2018)’a göre anket aracılığıyla katılımcılardan farklı konularda bilgiler toplanabilir. Bu bilgiler sözlü ya da yazılı şekilde alınabilir. Anket aracılığı ile gerek nicel gerekse nitel araştırmalar için veri toplanabilir. Anket yüz yüze, ya da iletişim araçları yardımıyla uzaktan toplanabilir. Bu bağlamda araştırmada veriler anket aracılığı ile toplanmıştır. Anket geliştirme sürecinde EBA ve uzaktan eğitime ilişkin öğretmen deneyimlerini ortaya çıkartacak sorular yazılmıştır. Sorular eğitim bilimleri alanında uzman bir öğretim üyesi tarafından değerlendirilmiş, bir edebiyat öğretmeni tarafından okunarak üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Anketlerin bir kısmı elden, bir kısmı ise mail aracılığı ile gönüllü olan katılımcılara ulaştırılmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verileri içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek, (2011)’ e göre içerik analizi nitel çalışmalarda sıklıkla kullanılmaktadır. Araştırmacılar içerik analizi ile verileri içerik özelliklerine göre çözümlenmektedir. Çözümleme sürecinde öncelikle verilerin en küçük birimlerine ayrılarak kodlanması, kodların kategorilere, kategorilerden temalara ulaşılması şeklinde olmaktadır. Yıldırım ve Şimşek, (2011)’in ifadeleri doğrultusunda veriler araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Kodlama işlemi sonucu elde edilen birimler, belirli kategoriler altında bir araya getirilmiş daha sonra ise temalara ulaştırılmıştır. Ayrıca katılımcılardan alınan doğrudan cümleler araştırma içerisinde okuyucuya aktarılmıştır. Katılımcıların uzaktan eğitim kavramına ilişkin görüşleri metafor analizi ile değerlendirilerek tablo şeklinde sunulmuştur.

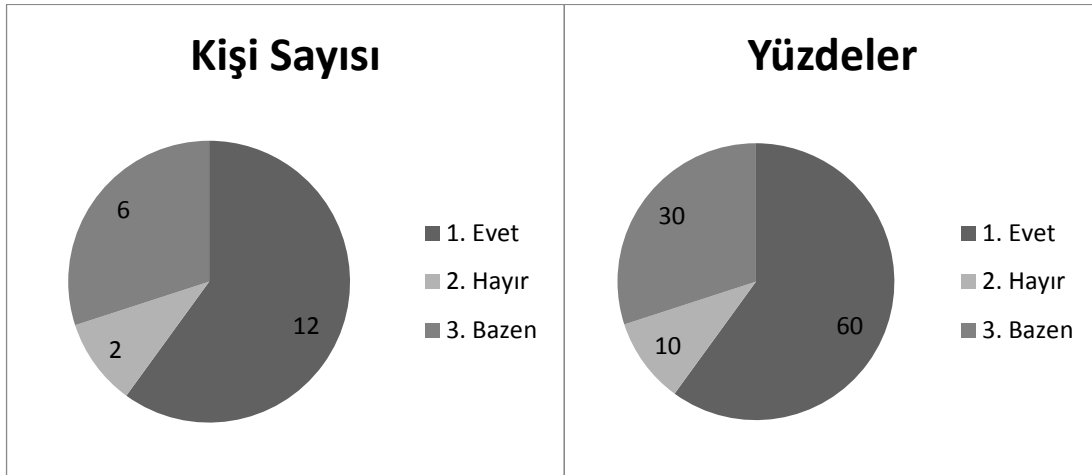
Araştırmaya katılan öğretmenler (K1, K2, K3,) şeklinde rumuz verilerek gösterilmiştir. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla araştırma süreci tüm ayrıntıları ile birlikte yöntem kısmında açıklanmıştır.

3.BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırma bulguları dokuz tema altında incelenmiştir. Buna göre temalar; a) öğretmenlerin EBA bağlamında uzaktan eğitimi faydalı bulup bulmadıklarına yönelik görüşleri b) öğretmenlerin okullarının EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime bakış açılarına yönelik görüşleri, c) öğretmenlerin bağlı oldukları Milli Eğitim Müdürlüklerinin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime bakış açılarına yönelik görüşleri, d) öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime öğrenci katılımlarına yönelik görüşleri, e) öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitimde eksik gördüğü durumlara yönelik görüşleri, f) öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime yönelik olumlu görüşleri, g) öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime yönelik olumsuz görüşleri h) öğretmenlerin EBA sistemindeki öğretmen puan istatistiklerine yönelik görüşleri, ı) öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik metafor görüşleri şeklinde ortaya çıkmıştır. Temalara ilişkin bulgular grafiklerle ve tablolarla sunulmuştur.

Öğretmenlerin EBA bağlamında uzaktan eğitimi faydalı bulup bulmadıklarına yönelik görüşleri Grafik 1’de sunulmuştur.

Grafik 1: EBA bağlamında uzaktan eğitimi faydalı bulup bulmadıklarına yönelik görüşleri

* Sorulara cevap veren katılımcıların sayılarının dağılımı (toplam 20 kişi)

* Sorulara cevap veren katılımcıların yüzdeleri dağılımı (toplam 20 Kişi)

Grafik 1’de görüldüğü üzere öğretmenlerin EBA’yı faydalı bulup bulmadıklarına ilişkin görüşlerinde öğretmenlerin %60’ı evet, %10’u hayır, %30’u ise bazı durumlarda faydalı şeklinde cevap vermişlerdir.

Bu konuda katılımcıların bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Çok bir faydasını yıllar içinde göremedim.” (K1)

“Faydalı olduğunu düşünüyorum. Yüz yüze eğitim olanağına sahip olamayan kişiler uzaktan eğitim sayesinde derslerini alabilir. Kaydedilen dersleri tekrardan izleyebilir. Ancak her kademe ve birey için faydalı olmayabilir. Belirli bir yaş ve kademedden sonra faydalı olacağını düşünüyorum.” (K2)

“Uzaktan eğitim amacına uygun kullanıldığında zamandan ve mekândan tasarruf sağlayarak bireylere kendini geliştirme fırsatı sağladığı için faydalıdır. Ancak yüz yüze eğitimdeki etkileşimin yerini tutmadığı için her zaman her duruma uygunluk sağlayamamaktadır.” (K6)

“Faydalı olduğunu düşünüyorum çok yüksek oranda. Daha önceden de EBA’daki içeriklerden derslerde faydalanıyordum. Öğrenci ve öğretmenler için zengin bir içerik var ve öğretmeniği de öğrenciliği de kolay hale getiriyor. Öğrenci öğretmenin anlattığı konuyu anlamadığında, ne zaman isterse tekrar o konuyla ilgili bir içerik bulup seyredebilir. Ancak bence bizim öğrencilerimizle ilgili geliştirmemiz gereken şey “öğrenmeyi öğrenme” olmalıdır. Çocuklarımızda bu beceri yeterli olmadığı için sürekli birinin yardımına ihtiyaç duyuyorlar. EBA’ya da internetteki bu zengin bilgi kaynağı olduktan sonra öğrencinin birinin yardımına ihtiyacı yok aslında, nasıl öğrenebileceğini ve yollarını bilmeli sadece.” (K4)

Öğretmenlerin okullarının EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime bakış açılarına yönelik görüşleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Öğretmenlerin okullarının EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime bakış açılarına yönelik görüşleri

Kategoriler	f	%
Yönlendirici (Bilgilendirici)	K2, K3, K4, K6, K7, K8, K11, K12, K13, K14, K17, K18, K19	%65
Destekleyici	K5, K9, K10, K15, K20	%25
Baskıcı	K1, K16	%10

Tablo 1’de görüldüğü üzere öğretmenlerin okullarının EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime bakış açılarına ilişkin görüşlerinde yönlendirici, destekleyici ve baskıcı şeklinde kategoriler ön plana çıkmaktadır. Katılımcılar, okullarının bu süreçte kendilerine %65’i yönlendirici, %25’i destekleyici, %10’u ise baskıcı davrandığını vurgulamıştır.

Bu konuda katılımcıların bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Öğretmenlerin üzerine düşeni yapması için gereken talimat ve bilgilendirmeleri yapıyor.” (K7)

“Biz isteriz. Planı yaparız. Size düşen işinizi yapmak. Bu şekilde baskı altında olduğumu hissediyorum.” (K1)

“Okulumuz bulunduğumuz ilçede ki ilçe diyorum fakat bağlı olduğumuz ilden nüfusumuz daha fazla bu noktada liseler arasında en fazla durumu önemseyen okul. Daha okulların kapandığı gün 12.sınıflar için acil eylem planı uygulayıp kendimiz whatsapp üzerinden gruplar kurduk. Günlük planlar hazırlandı, sınıf ve branş öğretmenleri tarafından birebir takip edildi. Ertesi hafta uzaktan eğitim başladığında bu uygulama bütün sınıflar bazına yayıldı. Şu an okuldaki bütün sınıfların branş grupları var ve öğretmenleri tarafından hem EBA’dan hem de wp’dan takipleri yapılıyor ve birebir iletişim halindeyiz. Ayrıca okulumuz canlı derslere de başlamıştı fakat Bakanlığın yazısı üzerine EBA canlı ders sistemi gelene kadar askıya alındı.”(K9)

Öğretmenlerin bağlı buldukları Milli Eğitimlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime bakış açılarına yönelik görüşleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Öğretmenlerin bağlı buldukları Milli Eğitim Müdürlüklerinin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime bakış açılarına yönelik görüşleri

Kategoriler	f	%
Yönlendirici (Bilgilendirici)	K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K19, K20	%80
Destekleyici	K9, K17	%10
Baskıcı	K1, K18	%10

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmenlerin bağlı oldukları Milli Eğitimlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime bakış açılarına yönelik görüşlerinde yönlendirici, destekleyici ve baskıcı şekilde kategoriler ortaya çıkmaktadır. Öğretmenlerin %80'i bağlı oldukları Milli Eğitimlerin kendilerine yönlendirici davrandığını söylerken %10'u destekleyici, %10'u ise baskıcı davrandığını ifade etmişlerdir.

Bu konuda katılımcıların bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

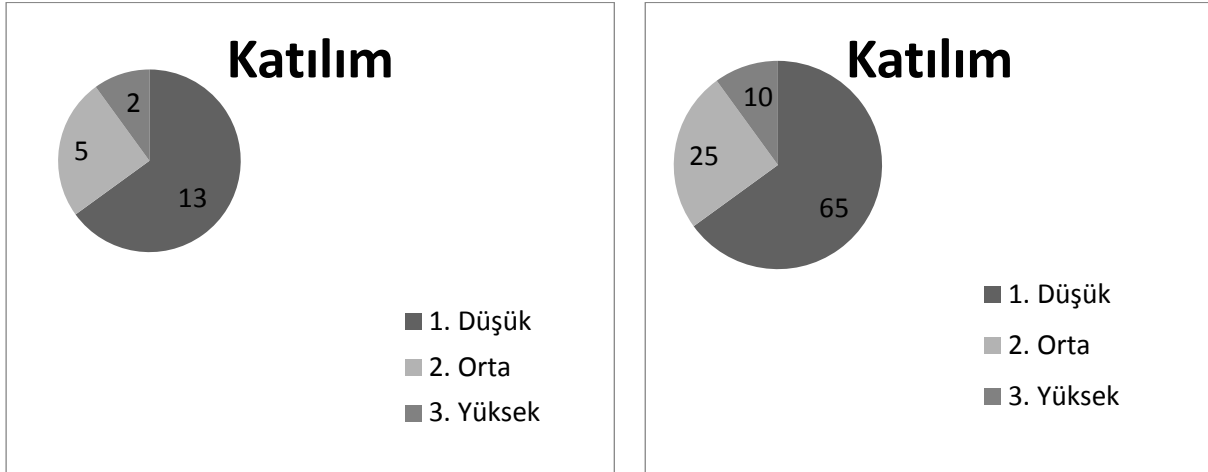
“Öğrencilerle ve velilerle sürekli temasta bulunma, gruplar kurma, canlı dersler yapma, EBA'daki yolladığımız soruların çözümlerini yapma, 12. sınıflar için üniversiteye hazırlıklarında yardımcı olma vb. şeklinde direktifler alıyoruz.” (K12)

“Tehdit. Performans değerlendirmede EBA'nın baz alınacağı sms yoluyla bildirilip bu konuda daha ciddi çalışmamız gerektiği isteniyor. Her hafta EBA kullanımına yönelik istatistiklerimizi istiyorlar ve buradan performansımızı değerlendireceklerini söylüyorlar.” (K18)

“Şu an aslında bizden istenen sadece öğrenci takibi ekstra istenen bir şey yok. Süreç ilerledikçe bize her türlü desteği sağlayacakları yönünde duyular alıyoruz.” (K17)

Öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime öğrenci katılımlarına yönelik görüşleri Grafik 2'de sunulmuştur. Grafik 2 üç kategoriden oluşmuştur.

Grafik 2: Öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime öğrenci katılımlarına yönelik görüşleri

Sorulara cevap veren katılımcı sayılarının dağılımı (toplam 20 Kişi)

Sorulara cevap veren katılımcıların yüzdeleri (toplam 20 kişi)

Grafik 2'de katılımcıların verdikleri cevaplardan hareketle öğretmenlerin yarısından fazlası (%65) öğrencilerin uzaktan eğitime katılımının düşük olduğunu belirtmişlerdir. %25'i öğrenci katılımının orta seviyede olduğunu belirtmiştir. Katılım seviyesinin yüksek olduğu durum ise %10'larda kalmıştır. Katılım oranının çok az olması çeşitli sebeplere bağlanmıştır: altyapı sorunları, internet ve ekipman eksikliği, kırsal kesimlerde öğrencinin okul dışında çeşitli işlerde çalışması vb. bunlardan bazılarıdır.

Bu konuda katılımcıların bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Daha öncesinde sınavla öğrenci alan bir okulda görev yaptığım için öğrencilerimizin farkındalığı yüksek. Örneğin 36 kişilik sınıftan 34-35 sayısını yakalıyoruz. O katılmayan bir iki öğrenci de her sınıfta olan birçok kaideyi kabul etmeyen öğrenci tipi oluyor ya da internet noktasında sıkıntı yaşayan öğrenciler. Eğer sıkıntısı internetse günlük normal konuşma ile takibi yapılıyor.” (K9)

“Yarısı katılıyor diyebilirim. Sınıf ve derse göre katılım sayısı değişiyor.” (K12)

“Çok düşük seviyede.12. Sınıflarımız bile derslerle ilgilenmiyor. Kırsal bir bölgede çalıştığım için katılım çok düşük.”(K15)

Öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitimde eksik gördüğü durumlara yönelik görüşleri Tablo 3’te sunulmuştur. Tablo 3 beş kategoriden oluşmuştur.

Tablo 3:Öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitimde eksik gördüğü durumlara yönelik görüşleri

Kategoriler	f	%
İçerik	K2, K5, K7, K9, K13,K17	%30
Altyapı ve Teknoloji	K6, K10,K11,K12,K14, K16, K18, K19,K20	%45
Öğrenci İlgisizliği	K4, K8	%10
Yapay	K15	%5
Karışık	K1, K3	%10
TOPLAM		100

Tablo 3’te görüldüğü üzere öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitimde eksik gördüğü durumlara yönelik görüşlerinde içerik, altyapı ve teknoloji, öğrenci ilgisizliği, yapay ve karışık kategorileri ön plana çıkmaktadır. Öğretmenlerin %30’u içerik, %45’i altyapı ve teknoloji, %10’u öğrenci ilgisizliği, %5’i yapay ve%10’u karışık şeklinde cevaplar vermiştir.

Bu konuda katılımcıların bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“ Her ders ve seviyeye uygun içerikler bulunmayabiliyor.”(K2)

“Her öğrencinin interneti veya bilgisayarı olmaması, bazı kişilerin ödev veya destek videolarından mahrum kalmasına sebep oluyor.”(K16)

“Uzaktan eğitimin yeterince ciddiye alınmadığına da şahit oluyorum, sanki isteğe bağlıymış gibi.”(K4)

“Derslerin yaparak yaşayarak öğretilmesi gerektiğini vurgulayan milli eğitim, daha monoton ve merak uyandırıcı bir şekilde ders anlatabilirdi. Ayrıca öğrencilerin sınıf ortamındaki arkadaşlarından aldıkları heves, rekabet ya da yardım yok artık. Yalnız olmaları motive olmalarını engelliyor olabilir. Deneme sınavlarını online olarak çözerken motive olma sorunu yaşayabiliyorlar, kağıda dökülmüş halde denemeleri çözmek istiyorlar.”(K15)

“İlgi çekici hale getirilebilir. Karmakarışık neyin nerede olduğu bulunmuyor.” (K3)

Öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime yönelik olumlu görüşleri Tablo 4’te sunulmuştur. Tablo 5 sekiz kategoriden oluşmaktadır.

Tablo 4: Öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime yönelik olumlu görüşleri

Kategoriler	f	%
Mekan	K1, K20	%10
Ekonomik	K3, K4	%10
Kesintisiz Eğitim	K5, K7, K10, K13, K14, K16, K19	%35
Güvenli	K11, K17	%10

Zaman	K8, K12	%10
Fırsat Eşitliği	K2, K6	%10
Özdenetim Kazandırma	K9, K18	%10
Olumlu Yanı Yok	K15	%5
TOPLAM		100

Tablo 4'te görüldüğü üzere öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime yönelik olumlu görüşlerinde mekân, ekonomik, kesintisiz eğitim, güvenli, zaman, fırsat eşitliği, özdenetim kazandırma ve olumlu yanı yok şeklinde kategoriler ön plana çıkmaktadır.

Bu konuda katılımcıların bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Olumlu yanları mekân sınırlaması olmaksızın belli şartlar altında eğitimin devam etmesi.”(K20)

“Olumlu yanı öğrenci eğitimine devam etmektedir.”(K13)

“İnsan sağlığını tehlikeye atmadan sağlıklı ortamda eğitimi gerçekleştirebilmesi güvenli geliyor.”(K17)

“Az zaman alıyor, 5 sınıfa birden 2 saatte ders işleyebiliriz. Bu da haftada 2 saat çalışmak demek.”(K8)

“Uzaktan eğitim olumlu yanları; eğitim fırsat ve imkânlarının yaygınlaştırılması, her yere ve herkese ulaştırılması, zaman ve mekandan tasarruf, kişisel gelişimin geliştirilmesine fırsat sağlaması açısından olumludur.” (K6)

“Bulduğum okulun öğrenci profil ve imkanlarına göre tam olarak uygulanamamaktadır. Olumlu bir yanını göremedim.” (K15)

“Karantina günlerin öğrencilerin boş vakitlerinin çok olması nedeniyle psikolojik anlamda huzursuzluk duymalarının engellenmesi açısından uzaktan eğitim faydalıdır. Kendi kendilerine harekete geçmelerine yardımcı olur.” (K18)

Öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime yönelik olumsuz görüşleri Tablo 5'te sunulmuştur. Tablo 5, beş kategoriden oluşmuştur.

Tablo 5: Öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime yönelik olumsuz görüşleri

Kategoriler	f	%
Altyapı Sorunları	K1, K6, K11, K18	%20
Ekipman Eksikliği	K5, K10, K12, K16	%20
Kontrolsüz	K13, K15, K17, K19	%20
Yapay	K2, K3, K4, K7, K8, K14, K20	%35
Yorucu	K9	%5
TOPLAM		100

Tablo 5 incelendiğinde, öğretmenlerin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitime yönelik olumsuz görüşlerinde altyapı sorunları, ekipman eksikliği, kontrolsüz, yapay ve yorucu olmak üzere beş kategori ön plana çıkmaktadır.

Bu konuda katılımcıların bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Olumsuz yanları bağlantı sorunları fazlaca yaşanıyor, öğrenciler sisteme girmekte zorlanıyor. Öğrenciyi görmemek iletişimi zorlaştırıyor.”(K11)

“Her öğrencinin kendine ait bilgisayar veya tabletinin olmaması, öğrenciler arasında sosyolojik anlamdaki farklar verimi düşürüyor.” (K5)

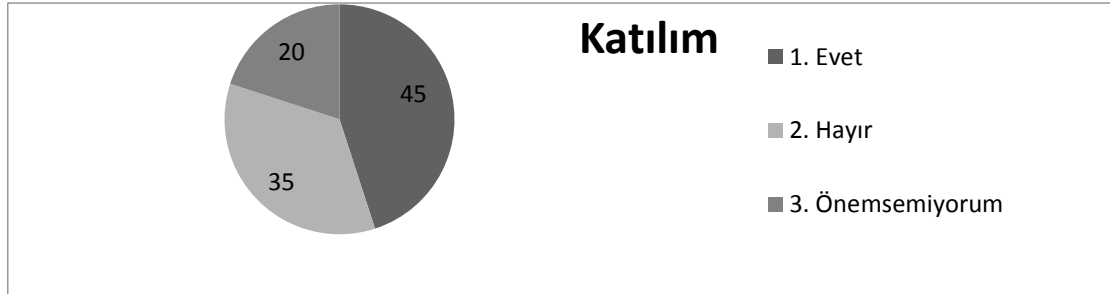
“Gereken kontrol istenildiği gibi yapılamamaktadır.” (K13)

“Çocukların teknolojik araçlarla yüz yüze kalması olumsuz yönüdür. Sınıf ortamı olmadığı için rekabette yoktur. Öğrenci-öğretmen etkileşimi olmuyor ve sosyal anlamda boşlukta kalıyorlar.” (K14)

“Öğretmen olarak baktığımda kesinlikle yüz yüze eğitimden daha zor ve yorucu. Sınıf içinde öğrencilerimin bakışlarından, sordukları sorulardan konunun anlaşılıp anlaşılmadığı ile ilgili yorum yapabiliyordum. Fakat böyle anlayabilmek çok zor. Sınavlar tek başına yeterli olmayabiliyor. Ekstra sorularla ya da etkinliklerle düzey belirlemeye çalışıyorum. Kendi dersim adına uygulamaya dayalı bir branşım var canlı performans noktasında eksik kaldığını düşünüyorum.” (K9)

Öğretmenlerin EBA sistemindeki öğretmen puan istatistiklerine yönelik görüşleri Grafik 3’te sunulmuştur. Grafik 3, üç kategoriden oluşmuştur.

Grafik 3: EBA sistemindeki öğretmen puan istatistiklerine ilişkin görüşler

Sorulara cevap veren katılımcı sayılarının yüzdeleri dağılımı (toplam 20 Kişi)

Grafik 3’te katılımcıların verdikleri cevaplardan hareketle öğretmenlerin EBA sistemindeki öğretmen puan istatistiklerine yönelik görüşleri üç kategori altında açıklanabilir. “EBA sistemindeki öğretmen puan istatistikleri sizde kaygıya neden oluyor mu?” sorusuna öğretmenlerin %45’i evet, %35’i hayır ve %20’si ise önemsemiyorum şeklinde cevap vermişlerdir.

Bu konuda katılımcıların bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Evet. Puanlar beni strese sokuyor. Çünkü ben öğrencilerimi EBA akademiden takip ediyorum o istatistikler yansımıyor. Bu da gelecek için beni endişelendiriyor.” (K17)

“Bunun yerine özendirme ve yönlendirme çalışmaları daha etkili ve verimli olacaktır. Bu puanlar bende kaygı oluşturmuyor.” (K6)

“İstatistikten kasıt puan ve sıra ise, öğretmenlerin böyle bir uygulamayla strese girecek düzeyin üzerinde olduğunu düşünüyorum. Keza Milli eğitimden uzaktan eğitimle ilgili yapmamız gerekenler söylenmeden çok önce başlamıştık. Toplumda ödül-ceza gerektiren uygulamaları olmadığını düşünmek daha güzel. Kendi adıma önemsemiyorum.” (K12)

Öğretmenlerin EBA’ya yönelik metafor görüşleri Tablo 6’da sunulmuştur. Tablo 6, üç kategori ve yirmi koddan oluşmuştur.

Tablo 6: Öğretmenlerin EBA'ya yönelik metafor görüşleri

Kategoriler	f	Kodlar
Uzaktan eğitimi «faydalı» olarak belirten görüşler	10	K3:Doktor, K5:Eğitim, K6: Cepte taşınabilen teknolojik ürün K7:Joker, K8: Işık, K14: Fırsat, K16: Yedek can, K17: Çölde vaha, K19:Kurtarıcı, K20: Köprü
Uzaktan eğitimi «faydasız» olarak belirten görüşler	7	K1:Deniz suyu, K4:Az pişmiş yemek, K9:Dipsiz kuyu, K10: Seminer K11:Hapishanelerdeki mahkûmların iletişime geçmesi, K12:Davul, K15:Dersin tekrarı
Uzaktan eğitimi «bazı durumlarda gerekli» olarak belirten görüşler	3	K2:Yapboz, K13:Özgürlük, K18: Otomobil

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin EBA'ya yönelik metafor örneklerinde faydalı, faydasız ve bazı durumlarda gerekli olmak üzere beş kategori ve yirmi kod ön plana çıkmaktadır.

Bu konuda katılımcıların bazı görüşleri aşağıda sunulmuştur:

“Uzaktan eğitim “çölde vaha “ gibidir. Çünkü insan sağlığı her şeyden önemli olduğu için koronavirüs salgınında eğitimi sürdürebileceğimiz tek alandır.” (K17)

“Uzaktan eğitim az pişmiş yemek gibidir bence. Uzaktan eğitimin de az pişmiş yemek gibi tadı tam oturmadı, sadece doyuruyor ama yemek yemekten zevk aldırıyor şu anda.” (K4)

“Uzaktan eğitim otomobil gibidir. Şoförünüz (sisteminiz) iyiye fiziksel anlamda hareket etmeden gelişim ve ilerleme kaydedersiniz ancak şoförünüz (sisteminiz) kötüye uçurumdan aşağı düşersiniz.” (K18)

4. TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Gelişen teknolojiyle birlikte eğitim de farklı bir boyuta ulaşmıştır. Uzaktan eğitim kavramı günümüzde çok sık karşılaşılan bir terim olarak ülkemizde de kullanılmaya başlanmıştır. Bu araştırmada farklı şehirlerde, farklı branşlarda görev yapan 20 öğretmenin EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitimle ilgili değerlendirmeleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Öğretmenliğin sürekli kendini yenileyen ve geliştiren bir meslek olduğunu düşünürsek bu konuyla ilgili ne durumda olduklarını bilmek ileri için oldukça önemlidir. Ülkemizde de özellikle son yıllarda devreye giren EBA sistemi bu konuyla ilgili öğretmenlerin büyük destekçisi olmuştur. Özellikle son dönemde yürütülen uzaktan eğitim faaliyetlerinde bu sistem oldukça önemli bir işleve sahip olmuştur. İçerisinde sınavlar, ders anlatım videoları, yarışmalar, blog bölümü gibi zengin içerik sunan EBA sisteminin eğitim faaliyetlerinde de önemli bir yeri olmuştur. Bu konuyla ilgili Kuyubaşoğlu ve Kılıç (2019) EBA sisteminin eğitim-öğretim faaliyetleri sırasında derslerin daha zevkli hale gelmesini sağlayan yeni bir eğitim aracı olduğunu ifade

etmiştir. Bu durumu öğrenciler açısından değerlendiren çalışmalarında Tüysüz ve Çümen (2016) sistemde yer alan ders sunumları, videolar, testler ve oyunların öğrencilerin dikkatini çektiğini belirtmiştir.

Araştırma bulgularına göre uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından desteklendiği görülmüştür. Uzaktan eğitimin olumlu özellikleri bağlamında mekan sınırının kalkması, ekonomik olması, eğitimin sekteye uğramadan devam etmesi, fırsat eşitliği yaratması, bilgiye ulaşmadaki kolaylık, özdenetim kazandırma, zamanı daha iyi yönetme gibi yönleri öne çıkmıştır. Öğrenciler bir mekana bağlı kalmadan istediği yerden eğitim almışlardır. Ekonomiklik boyutunda ise gerek öğrencilerin gerek öğretmenlerin yol, yemek, kişisel giderler vb. anlamda masrafları azalmıştır. Okulun baskı-dağıtım, hizmet, ısınma gibi birçok gideri ortadan kalkmıştır. Olağanüstü bir dönemde eğitim-öğretim faaliyetleri kesintiye uğraman devam etmiştir. Her öğrenci bilgiye aynı anda ulaşabileceği için fırsat eşitliği sağlamıştır. Öğrenciler bilgiye ulaşmada zorlanmadan kolay bir şekilde ulaşabilmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu buldukları süreç içerisinde kendi planlarını kendileri yapmışlardır. Bu da onlara özdenetim kazandırmıştır. Zaman konusunda gerek öğretmenler gerek öğrenciler oldukça büyük bir avantaja sahip olmuşlardır. Bir öğretmen aynı anda birden fazla sınıfa canlı ders verme imkânına ulaşmışlardır. Tutar (2015) çalışmasında sistemi kullanan öğretmenlerin oranını %44.8 olarak vermiştir. Tutar (2015) tarafından 2015 yılında ortaya çıkan oranın salgın ile birlikte arttığı söylenebilir. Bu araştırmaya katılan tüm katılımcıların EBA kullandığı kendi verdikleri bilgilerden anlaşılmaktadır. Bu durum MEB'in desteği ile tüm Türkiye'de yaygın hale geldiği söylenebilir. Konuya cinsiyet yönünden yaklaşan Kurtde, Erbasan ve Kolsuz (2016) de sınıf öğretmenlerinin EBA hakkındaki görüşlerine yönelik araştırmasında erkek öğretmenlerin sistemi daha yoğun kullandıklarını ifade etmiştir. Bunun nedenini ise erkeklerin teknolojiye olan ilgisiyle açıklamışlardır.

Bulgulara göre uzaktan eğitim faaliyetleri sırasında okul yönetimlerinin ve bağlı oldukları milli eğitimin öğretmenlere büyük oranda yönlendirici (bilgilendirici) ve destekleyici bir tutum sergiledikleri görülmüştür. Karşılaşılan durum sonucunda ortaya çıkan belirsizlikleri hızla çözerek öğretmenlere ve öğrencilere gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Bunun yanında az da olsa baskıcı bir tutumla karşılaşılan öğretmenler de olmuştur. Bu sürecin başarılı olduğu yerlerde dikkat çeken en önemli unsurlara baktığımızda öğretmen, öğrenci, veli, okul idaresi ve bağlı bulunan Milli Eğitimlerin işbirliği içinde çalıştıkları görülmüştür. Öğrencilerin bu süreçte katılım oranlarının istenilen seviyede olmadığı görülmüştür. Oranlara bakıldığında öğrencilerin yarıdan fazlasının sisteme katılımı düşüktür. Yaşanan olağanüstü süreç neticesinde hızlı bir şekilde eğitim faaliyetleri bu alandan devam etmiştir. Dolayısıyla göze çarpan eksiklerin tamamlanma imkânı azalmıştır. Daha önceden hedeflenen çalışmaların (tablet dağıtımı, altyapı faaliyetleri vb.) da tamamlanmamış olması katılımı düşürmüştür. Araştırmanın bulgularına baktığımızda sistem hakkında öğrenci, öğretmen ve velilerin yeterince bilgi sahibi olmadığı ortaya çıkmıştır. Kalemkuş (2016) da çalışmasında öğrenci ve öğretmenlerin EBA konusunda bilgilendirilirse daha fazla paylaşım yapabileceklerini ifade etmiştir. Pala, Arslan ve Özdiç (2017) bu konuyla ilgili yöneticilerin de eğitimler alması gerektiği yönünde bulgulara ulaşmıştır.

Araştırmada öğretmenlerden uzaktan eğitim konusunda yaşanan sıkıntıların neler olduğu üzerine görüşleri alınmıştır. Gerekli katılımı sağlayacak ve verimi artıracak unsurlar araştırılmıştır. Bu noktada altyapı ve teknoloji, öğrenci ilgisizliği, yapay, karışık, içerik, şeklinde görüşler ön plana çıkmıştır. EBA sisteminde eksikler konusunda alınan görüşler sonucunda altyapı ve teknoloji sorunları öne çıkmıştır. Sistemin yavaş olması, her cihazdan açılmaması, her yerde internet bulunmaması, öğrencilerde sisteme katılacak ekipmanların bulunmaması katılımı azaltmıştır. Türker ve Güven (2016) yılında yaptığı araştırmada öğretmenlerin EBA'yı yeterli düzeyde kullanmamalarının en önemli nedeninin altyapı eksikliği olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kalemkuş (2016) da araştırmasında okulların altyapı sorunlarının çözümü noktasında konunun uzmanı elemanlar kullanılarak hızlı müdahale ve iyileştirmelerle sistemin kullanım oranının artacağını belirtmiştir. Sistemin her cihazdan açılmaması

yönünde gelen bulguyla Kapıdere ve Çetinkaya (2017)'nin EBA mobil uygulamasını araştırdığı çalışmalarına paralellik vardır. Çalışmalarında EBA mobil uygulamaların yeterli ve kullanışlı olması EBA'nın daha aktif kullanılmasını sağlaması açısından önemli olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmen görüşlerine göre öğrencilerin sisteme ilgisiz olmaları da katılımı düşürmüştür. Sistemin yapay olduğu belirtilerek öğrenciyle iletişim konusunda eksik kaldığı da gelen görüşler arasındadır. Özellikle alt sınıflara karışık gelen sistemin daha sade hale getirilebileceği ortaya çıkmıştır. Böylece öğrencilerin sisteme katılma oranlarının artacağı yönünde görüşler çıkmıştır. Bir diğer önemli nokta ise sistemde yer alan içeriklerin geliştirilmesi yönünde olmuştur. İçeriklerin güncel hale getirilmesi, ilgi çekici olması ve her sınıf ve derse ait seçeneklerin olması yönünde görüşler bildirilmiştir. Aynı görüşü Türker ve Güven (2016) yaptığı çalışmada içeriklerin geliştirilmesi gerektiğini ve özellikle uygulamalı alanlara yönelik örneklerin artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Kalemkuş (2016); Pala, Arslan ve Özdiç (2017); Bahçeci ve Efe (2018) içeriklerin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi yönünde sonuçlara ulaşmışlardır. Alabay (2015) da çalışmasında öğretmenlerin içerik üretme konusunda çok verimli olmadıkları sonucuna ulaşmıştır.

EBA sisteminde bulunan öğretmen puan istatistikleri hakkında da şu sonuç ortaya çıkmıştır. EBA sistemi ilk kurulduğunda kimsenin önemsemediği puanlar zamanla öğretmenler üzerinde kaygı ve strese yol açmıştır. Puan sistemini önemsemeyen veya herhangi bir kaygı duymayan öğretmenlerin yanı sıra bu puanlardan kaygı duyan öğretmenlerin sayısı da %45 gibi ciddi bir oran tutmuştur.

Öğretmenlerin çoğu tarafından desteklenen ve kullanılan EBA sistemiyle ilgili olumlu birçok görüşün yanında bazı eleştiriler de getirilmiştir. Olağanüstü durumlarda kesintisiz eğitimi sağlaması gibi önemli bir görevi üstlense de hiçbir zaman yüz yüze eğitimin yerini tutmayacağı belirtilmiştir. Sistemin yapay olduğu bu nedenle öğrencilerin sosyal anlamda boşlukta kalacağı söylenmiştir. Özellikle kendi başına motive olamayan öğrencilerin bu süreçte zorlandıkları belirtilmiştir. Güllüpinar, Kuzu, Dursun, Kurt ve Gültekin (2013) de Milli Eğitimde teknoloji kullanımı ve sonuçlarını öğrenmeye yönelik çalışmalarında eğitimde teknoloji kullanılırken sosyal anlamda ortaya çıkan sonuçların iyi değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Teknoloji kaynaklı ortaya çıkabilecek yalnızlaşma, içe kapanma vb. sorunlara yönelik önlemlerin alınmasını gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğrencileri ve öğrenmelerini kontrol etmekte de ciddi sıkıntılar olduğu da çıkan sonuçlardandır. Öğrencilerin yaparak-yaşayarak öğrenmelerini sınırladığını ve kazanımların bilgi düzeyinde kaldığı da gelen görüşler arasındadır. Sisteme katılacak olanağı bulunmayan öğrenciler açısından da eğitimde fırsat eşitliği ilkesine aykırı bir durumun ortaya çıkmıştır. Ayrıca gerek hazırlık gerek ders sürecinde öğretmene çok iş düştüğünü belirten sonuçlardan sürecin yüz yüze eğitime göre yorucu olduğu görüşü ortaya çıkmıştır.

Öğretmenlerin EBA'ya yönelik metafor örnekleri gruplandırıldığında üç sonuç ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin %50'si sistemi faydalı, %35'i ise faydasız olarak değerlendiren metafor örnekleri vermişlerdir. Kalan %15'lik kısım ise EBA sistemiyle yürütülen uzaktan eğitim faaliyetlerinin bazı durumlarda gerekli olduğunu belirten metafor örnekleri vermişlerdir. Faydalı gören öğretmenler bunu kesintisiz eğitim sağlaması, eğitimi iyileştirmesi, kurtarıcı olması, zor zamanlarda eğitimin yürütüldüğü alan olması vb. örneklere benzetmişlerdir. Faydasız olarak değerlendiren öğretmenler ise tek başına yeterli olmaması, sonuçların tam kestirilememesi, henüz yeterince bu sisteme hazır olunmaması, yüz yüze eğitimin yerini alamayacağı gibi örnekler vermişlerdir. Bunun bir ekip işi olduğunu söyleyen, en iyi sonuçlara ulaşmak için hep birlikte, istekli bir şekilde çalışma olmazsa başarılı olunmasının güç olduğunu söyleyen öğretmenler ise bazı durumlarda gerekli şekilde örnekler vermişlerdir.

Sistemin yüz yüze eğitimin yanında destekleyici bir ortam yarattığı görüşü çıkmıştır. EBA bağlamında yürütülen uzaktan eğitim faaliyetlerini geliştirmek adına şu öneriler sunulmuştur.

Uzaktan eğitim faaliyetlerinin eğitimin sekteye uğramaması konusundaki önemi ortadadır. Bu noktada daha iyi verimi elde etmek adına altyapı probleminin bir an önce halledilmesi oldukça

önemlidir. Özellikle kırsal bölgelerde bu sorunların daha fazla olduğu gözlenmiştir. Dolayısıyla bu sorunların halledilmesi oldukça elzemdir.

Teknolojik ekipman ve internet eksikliği yaşayan öğrenciler sürece dahil olmakta zorlanmıştır. Eğitimde fırsat eşitliği ilkesi noktasında bu konuyla ilgili gerekli önlemler alınmalıdır.

Gerek öğrenciler gerekse veliler bu konuda bilinçlendirilerek öğretmen-öğrenci-veli işbirliği ile gerekli katılım sağlanmalıdır. Bu konuda sistemi verimli kullanan öğrenciler ödüllendirilerek teşvik edilebilir.

Bazı ders ve seviyelerde içerik eksikliği görülmüştür. Bu konuyla ilgili olarak çalışmalar yapılarak dersler daha ilgi çekici ve zengin içeriğe kavuşturulabilir. Öğretmenlere içerik üretme konusunda eğitimler verilebilir.

Özellikle alt sınıflara yönelik olarak EBA sistemi daha sade hale getirilebilir.

Öğretmenlere, öğrencilere ve velilere eğitimler verilerek sisteme katkıları artırılabilir.

Öğretmen puan sistemi yerine teşvik edici önlem ve uygulamalar alınabilir.

Canlı dersler kaydedilerek daha sonra tekrar izlenebilir.

Öğrenciyi sadece dinleyici olmaktan çıkarıp daha aktif öğrenme sağlayabileceği uygulamalar geliştirilebilir.

Uzaktan eğitim sürecinde tek başına kalan öğrenciye sosyal özellikler kazandırmak adına EBA'da gruplar kurulabilir. Tek başına motive olamayan öğrenciler buradan yararlanabilir. Sistemdeki ödüllü bulmacalar, bilgi yarışmaları ve oyunlar geliştirilerek daha renkli bir duruma getirilebilir.

KAYNAKÇA

Akdemir, O. (2011). Yükseköğretimimizde uzaktan eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(2), 69-71.

Alabay, A. (2015). *Ortaöğretim öğretmenlerinin ve öğrencilerinin EBA(eğitimde bilişim ağı) kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Arıkan, R. (2018). Anket yöntemi üzerinde bir değerlendirme. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 97-159.

Bahceci, F. ve Efe, B. (2018). Lise öğrencilerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sitesine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Journal of Theoretical Educational Science/Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 676, 693.

Coşkunserçe, O. ve İşçitürk, G. B. (2019). Eğitim bilişim ağı (EBA) platformu hakkında öğrencilerin farkındalığının artırılmasına yönelik bir durum çalışması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 260-276.

Çetiner, M., Gencel, Ç. ve Erten, Y. (1999). *ODTÜ Enformatik Enstitüsü, bilişim sistemleri internete dayalı uzaktan eğitim ve çoklu ortam uygulamaları. V.*" Türkiye'de İnternet" Konferansı, Kasım.

Demir, D., Özdiñç, F. ve Ünal, E. (2018). Eğitim bilişim ağı (EBA) portalına katılımın incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 407-422.

Erensayın, E. ve Güler, Ç. (2017). EBA platformundaki ders materyallerinin eğitsel yazılım değerlendirme ölçütlerine göre değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 657-678.

Güllüpinar, F., Kuzu, A., Dursun, Ö. Ö., Kurt, A. A. ve Gültekin, M. (2013). Milli Eğitimde teknoloji kullanımı ve sonuçları: velilerin bakış açısından Fatih Projesi'nin pilot uygulamasının değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (30), 195-216.

- Gürsoy, H. (2007). Çağın sihirli anahtarı internet, Kocaeli: Kocaeli İl Milli Eğitim Müdürlüğü Yayınları.
- Kalemkuş, F. (2016). *Ortaöğretimdeki öğretmen ve öğrencilerin Eğitim Bilişim Ağı (EBA)'ya ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen bilimleri Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Kapıdere, M. ve Çetinkaya, N. (2017). Eğitim Bilişim Ağı (EBA) mobil uygulamasının değerlendirilmesi. *International Journal of Active Learning (IJAL)*, 2(2), 1-14.
- Karadeniz, A. (2015). Ters-yüz edilmiş sınıflar. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 322-326.
- Karasu, T. (2018). İmam hatip meslek ve DİKAP dersi öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) İle İlgili Görüşleri. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 925-943.
- Kurtdede Fidan, N., Erbasan, Ö. ve Kolsuz, S. (2016). Sınıf öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı'ndan (EBA) yararlanmaya ilişkin görüşleri. *Journal Of International Social Research*, 9(45),626-637.
- Kuyubaşoğlu, R. M. ve Kılıç, F. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine göre eba (eğitimde bilişim ağı) kullanım düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Advanced Education Studies*, 1(1), 32-52.
- MEB FATİH Projesi. (2012). FATİH: Eğitimde Geleceğe Açılan Kapı. <http://FATİHprojesi.meb.gov.tr/tr/icerikincele.php?sayfa=2veid=5> 3.06.2016
- Namlu, A. G. (1999). Teknoloji öğrenmede ne kadar etkili?. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 1-2.
- Oran, M. K. ve Karadeniz, Ş. (2007). *İnternet Tabanlı Uzaktan Eğitimde Mobil Öğrenmenin Rolü Akademik Bilişim'07 - IX. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri 31 Ocak - 2 Şubat 2007 Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya*
- Pala, F. K., Arslan, H. ve Özdiç, F. (2017). Eğitim Bilişim Ağı web sitesinin otantik görevler ve göz izleme ile kullanılabilirliğinin incelenmesi. *İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 24-38.
- Saklan, H. ve Ünal, C. (2018). Teknoloji dostu fen bilimleri öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı (eba) hakkındaki görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 12(1), 493-526.
- Tanrıkulu, F. (2017). EBA'nın Türkçe dersi öğrenme alanlarını karşılama yeterliliğine yönelik öğretmen görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(3), 395-416.
- Tutar, M. (2015). *Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sitesine yönelik olarak öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türker, A. ve Güven, C. (2016). Lise öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) projesinden yararlanma düzeyleri ve proje ile ilgili görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 244-254.
- Tüysüz, C. ve Çümen, V. (2016). EBA ders web sitesine ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(3), 278-296.
- Ünal, B. B. ve Hastürk, G. (2018). Fen bilimleri dersinde eğitim bilişim ağı (eba) kullanımının ortaokul öğrencilerinin akademik başarılarına etkisi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 4(7), 327-342.
- Yıldırım A. ve Şimşek H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.